

MMM-yhtiön / Mavrodi-sijoituspankin biletov-setelit

Tämän selvityksen tarkoituksena on antaa lyhyt yleiskäsitys venäläisistä setelinnäköisistä paperilappusista, joissa silmälasipäisen miehen kuvan alla lukee venäjäksi С. МАВРОДИ (SERGEI MAVRODI). Setelit voi tunnistaa myös kolmesta MMM-kirjaimesta ja sanasta Билетов tai Билет (biletti, lippu, tiketti). Pyrin myös esittämään kuvat tiedossani olevista seteleistä, sekä kuvamaan niiden syntyhistoriaa.

Lähteenä olen käyttänyt Peter Symesin artikkelia MMM-pankin seteleistä <http://www.pjsymes.com.au/articles/MMM.htm>, ja Ron Wisen www-sivuja World paper money http://aes.iupui.edu/rwise/countries/russia_misc.html#mavrodi. Sieltä on löydettävissä enemmän informaatiota aiheen tiimoilta.

1. Taustaa

Neuvostoliiton romahdettua 1990-luvun alussa, yritteliäät liikemiehet havaitsivat kykenevänsä tekemään omaisuuksia laittomilla keinoilla. Neuvostoliitosta periytynyt puutteellinen lainsäädäntö ja viranomaisten kyvyttömyys valvoa nopeasti kehittyvä markkinoita mahdollisesti monenlaiset äkkirikastumiskeinot. Muun muassa Sergei Mavrodi teki omaisuuden klassisella pyramidihuijauksella. Pyramidihuijausta voi kutsua myös Ponzi-huijaukseksi, sillä sen menetelmän kehitti ensimmäisenä Charles Ponzi 1903 Yhdysvalloissa.

2. Mikä on pyramidihuijaus?

Ponzi-huijaus on pyramidipelin muoto, missä joku kerää pääomia kuviteltua tai olemassa olevaa sijoituskohdetta varten luvaten sijoituksille nopeaa ja korkeaa tuottoa: korkeampaa kuin mistään muusta sijoitustoiminnasta on mahdollista saada. Sijoituskohde voi olla kultavaranto, kaivos, öljyesiintymä, lomaosake tai mikä tahansa tuottoisalta kuulostava kohde. Todellisuudessa mitään laillista liiketoimintaa ei harjoiteta tai se on vähäistä.

Alussa sijoittajille maksetaan luvattua korkoa tai tuottoa sijoituksille niistä varoista, mitä myöhemmin mukaan tulevat sijoittajat tuovat järjestelmään. Nopeat ja runsaat tuotot saavat monet osallistujat sijoittamaan rahat uudestaan järjestelmään ja houkuttelemaan mukaan uusia sijoittajia. Ideaa markkinoidaan ja levitetään henkilökohtaisen suosittelun periaatteella tutulta toiselle samoin kuin verkostomarkkinointia ja ketjukirjeitä. Lopuksi suotuisalla hetkellä pyramidin alullepanija kerää voittonsa ja poistuu paikalta.

3. MMM-pankin tarina

Segei Mavrodi perusti MMM-nimisen pankin huijauksensa kulissiksi. Kolme M-kirjainta on arveltu kuvaavan Sergeitä ja hänen lähisukulaisiaan, jotka olivat mukana toiminnassa. Huijauksen kehittäminen alkoi jo vuonna 1991. Pyramidihuijaus ei ollut millään lailla laitton rakennelma Venäjällä siihen aikaan. Pankin toiminta aktivoitui helmikuussa 1994. Mavrodi-pankki lupasi ja myös maksoi sijoittajille 10 prosentin viikoittaisen koron. Pankin mainonta oli suurta ja mahtavaa; Venäjän jalkapallomaajoukkueen sponsorointi, 40 % vuoden 1994 televisiomainoksista valtiollisilla tv-kanavilla ja suuret kokosivun mainokset vakuuttivat yleisön. MMM-yhtiö oli tuottava yritys, joka osasi sijoittaa varoja tuottaviin kohteisiin. Sijoittajien määrä kasvoi

nopeasti. Viiden kuukauden kuluttua eli heinäkuussa 1994 pankkiin oli sijoitettuna 10 trijoonaa ruplaa, joka vastasi n. 2 miljardia Yhdysvaltain dollaria. Investoijia arvioidaan olleen 5 - 10 miljoonaa. Heitä oli myös Venäjän ulkopuolelta entisen itäblokin alueelta.

Pankin omaisuus koostui osakkeista. Osakkeen arvo oli kohonnut helmikuun 1600 ruplasta 115000 ruplaan heinäkuuhun 1994 mennessä. Tehdäkseen osakkeen suurelle yleisölle helpommin hankittavaksi, sillä ne olivat tulleet liian kalliiksi tavallisille ihmisille, ja suurentaakseen tienestiään Mavrodi laajensi huijaustaan. Hän alkoi kaupata biletov-nimisiä lappusia. Ne olivat arvoltaan sadasosa alkuperäisestä osakkeesta. Yhden biletovin ulosmyyntihinta oli aluksi 905 ruplaa ja ostohinta 870 ruplaa. Osakkeita ja biletoveja myytiin ulos paljon enemmän kuin niitä ilmoitettiin olevan. Tässä alla on alkuperäisen osakkeen kuva.

Alempana tekstissä on esillä ensimmäinen biletov-sarja, siis alkuperäisen osakkeen sadasosa. Kaikissa seteleissä on Sergei Mavrodin kuva. Nimellisarvoja on seitsemän (1, 10, 20, 50, 100, 500 ja 1000 biletovia). Ne laskettiin liikkeelle heinäkuun puolessavälissä 1994. Tällöin MMM-pankki tarvitsi nopeasti käteistä, kun ensimmäiset huhut toiminnan luonteesta alkoivat tulla julkiseen keskusteluun. Biletovit on painettu litografipainossa (kohopaino), ne sisältävät vesileiman sekä UV-valossa näkyviä osia ja omaavat mikropainatuksen MMMBILETOV, eli ne ovat teknisesti taitavasti tehtyjä. Minulla ei ole tiedossa, onko näitä biletoveja käytetty normaaleina maksuvälineinä. Toki se on mahdollista, ja usean kauppiaan mielestä jopa suotavaa, sillä maksuvälineiden arvo kohosi viikko viikolta.

4. Ensimmäinen biletov-sarja MMM1, heinäkuu 1994

MMM1 - 1 bilet

MMM1 - 10 biletov

MMM1 - 20 biletov

MMM1 - 50 biletov

MMM1 - 100 билетов

MMM1 - 500 билетов

MMM1 - 1000 билетов

26. heinäkuuta 1994 talletusten pako Mavrodin MMM-pankista kiihtyi niin suureksi, että Sergei sulki kaikki 60 toimistoansa Moskovassa ja 76 toimistoa muualla maassa. Näillä teknisillä keinoilla sijoitusten pako saatiin mahdollisimman hitaaksi. Toiminnan supistumisen syyksi Mavrod ilmoitti maan hallituksen vihamielisen toiminnan. Vain yksi toimisto Moskovassa jatkoi toimintaansa. Sen edessä jonotti tuhansia ihmisiä rahojaan useita päiviä. Kuulopuheiden mukaan rahaa jaettiin kuitenkin korkea-arvoisille sotilashenkilöille ja tunnetuille alamaailman edustajille. Heidän avullaan Mavrod koetti säilyttää henkensä tulevaisuudessa.

7. elokuuta Sergei Mavrod pidätettiin. Vankilasta käsin hän sai liikkeelle uuden билетов-sarjan. Ne laskettiin liikkeelle todennäköisesti siis elokuussa 1994. Toisesta sarjasta tunnetaan vain neljä nimellisarvoa, mutta on esitetty, että niitä saattaa olla useampiakin. Seteleissä on samat tekniset ominaisuudet ja turvatekijät kuin ensimmäisessäkin sarjassa. 1 билетin setelistä tunnetaan kaksi värimuunnosta, jotka ovat suurin piirtein yhtä yleisiä. Niissä Mavrodin henkilö on joko sininen tai harmaa.

5. Toinen biletov-sarja MMM2, luultavasti elokuu 1994

MMM2 - 1 bilet, sininen

MMM2 - 1 bilet, harmaa

MMM2 - 100 biletov

MMM2 - 1000 biletov

MMM2 - 10 000 biletov

Välttyäkseen oikeustoimilta Sergei Mavrodi hakeutui suojelijoidensa avustuksella ehdokkaaksi Duuman vaaleihin. Venäjän kansanedustajillahan on suoja kaikkia syytteitä ja oikeustoimia vastaan. Näin ollen tultuaan valituksi hän välttyisi vankilalta. Vaalikampanjassaan hän vakuutti syyttömyyttään ja lupasi poistaa duumasta käsin osakkeiden tuottojen maksamista haittaavat valtion vääryydet, jos hän tulee valituksi. Kuten arvata saattaa, Sergei tuli valituksi Duuman jäseneksi.

Kaksi päivää vaalien jälkeen 31.10.1994 hän ilmoitti kadulla toimistonsa edessä, että osakkeet lunastetaan 1. tammikuuta 1995. Kolmas biletov-sarja laskettiin samalla liikkeelle, luultavasti marraskuun alussa. Niille luvattiin yhtä hyvä tuotto kuin toiselle sarjalle, josta siis odotettiin maksua, jota ei vielä ollut maksettu. Toista ja kolmatta sarjaa mainostettiin lehdissä osakkeina, ei siis osakkeen sadasosina.

6. Kolmas biletov-sarja MMM3, luultavasti marraskuu 1994

MMM3 - 10 biletov

MMM3 - 50 biletov

MMM3 - 500 билетов

MMM3 - 500 билетов, пәлlepainatus (= Ei vaihdettavissa käteiseksi)

MMM3 - 1000 билетов

Kolmas sarja sisältää 4 nimellisarvoa, mutta niitäkin saattaa olla enemmän. Sarjan setelit ovat huomattavasti pienempiä kuin ensimmäisen ja toisen sarjat setelit. Seteleissä on vesileima ja UV-valossa näkyviä kuituja. Ainakin osa on painettu rotaatiopainossa. 500 билетовin пәлlepainatuksen tekijästä, painomäärästä ja tekoajankohdasta ei ole olemassa mitään dokumentaatiota.

7. Lopuksi

Lokakuussa 1995 Sergei Mavrodi erotettiin duumasta. Hän perusti uuden puolueen, jotta pääsisi uudelleen jäseneksi. Se ei onnistunut enää toistamiseen. Vuonna 1997 MMM-pankki julistettiin konkurssiin. 1998 Mavrodi määrättiin pidätettäväksi, mutta hän olikin "yllättäen" kadonnut. Vuonna 2000 U.S Securities and Exchange Commission varoitti Väli-Amerikan Dominkaanisesta

tasavallasta käsin toimivasta Stockgeneration-yhtiöstä. Internetin kautta 275 000 Yhdysvaltalaisille sijoittajalle oli luvattu 215 % vuosittainen tuotto. Pyramidihuijauksen alullepanijoina väitettiin olleen Sergei Mavrodi ja hänen serkkunsa Oleg Pavlyuchenko. Missä Sergei nyt vaikuttaakin, hänestä ehkä vielä kuullaan. Tarina kenties ei vielä ole lopussa.

--

Mavrod-pankin biletovit ovat suhteellisen halpoja ja helppoja saada käsiinsä. Tällöin täydellinen kokoelma on mahdollista saavuttaa. Ainoastaan kolmas sarja on hieman harvinaisempi. Keräilyä vaikeuttavat puutteelliset luettelotiedot olemassa olevista painetuista seteleistä. Jos keräilijä rajaa keräilynsä vain käytössä olleisiin "oikeisiin" seteleihin, nämä biletovit jäävät silloin keräilyn ulkopuolelle. Joka tapauksessa mielenkiintoisen tarinan lappusia.

Esitän tässä vielä koosteena Sergei Mavrodin MMM-yhtiön/-sijoituspankin julkaisemien setelin näköisten biletovien luettelon.

MMM-PANKKI, SERGEI MAVRODI

1	1 Bilet	1994	vaaleanruskea	"kohopaino"	
2	10 Biletov	1994	punainen	"kohopaino"	
3	20 Biletov	1994	tummanruskea	"kohopaino"	
4	50 Biletov	1994	oranssi	"kohopaino"	
5	100 Biletov	1994	vihreä	"kohopaino"	
6	500 Biletov	1994	sininen	"kohopaino"	
7	1000 Biletov	1994	violetti	"kohopaino"	
8a	1 Bilet	1994	henkilö sininen	"rotaatio"	
8b	1 Bilet	1994	henkilö harmaa	"rotaatio"	
9	100 Biletov	1994	sininen	"rotaatio"	
10	1000 Biletov	1994	sininen	"rotaatio"	
11	10 000 Biletov	1994	oliivi	"rotaatio"	
12	10 Biletov	1994	punainen	"rotaatio"	
13	50 Biletov	1994	oranssi		
14	500 Biletov	1994	monivärinen	"rotaatio"	
15	500 Biletov	1994	monivärinen	"rotaatio"	päällepainettu
16	1000 Biletov	1994	monivärinen	"rotaatio"	

Pyydän nöyrimmin anteeksi puutteellisesta asiantuntemuksesta johtuvista mahdollisista asiavirheitä tekstissä. Tämä esitelmä on tarkoitettu vain alustavaksi tutustumiseksi aiheeseen ja biletovien syntyhistorian kuvaamiseen.

Esa Moilanen